

odvisna od višjih sil. Kmet sicer to ceni, toda narava mu vsak dan sproti brzda samovoljnost. Kmečkemu človeku je verovanje nekaj samo po sebi umljivega. Njegovo življenje je gosto prepleteno z verskimi motivi. Letne čase določajo svetniki, ki imajo tudi svoj delokrog v kmečkem gospodarstvu. Kmečki človek je veren — toda ne pretirava — že po svojem notranjem nastrojenju in po značaju svojega poklica. Močni valovi brezverstva tovarn in mest se lomijo ob kmečki vernosti. Kmet se v polni meri zaveda človeškega dostojanstva, kajti ne boš mu vcepil v glavo, da on ni nič več kot njegova živina.

Kmečki stan kaže na bodočnost narodov

Celotna podoba kmečkega človeka pove, da je v njem in kmečkem stanu že po naravi izvedena najvažnejša zveza vseh človeških stremeljenj in vrednot, radi česar je kmet temeljni in osrednji pojav v človeštvu. Iz vsega tega je pa razvidno, da je narod brez zdravega kmečkega stanu zapisan smrti. Podoben pogled v kmečki stan in kmečko stremljenje pri posameznih narodih nam torej pove bodočnost narodov in držav.

Že zgodovina nas uči, da so narodi z zdravim kmečkim življenjem vedno izpodrinili one narode, pri katerih je bil zdrav kmečki rod v manjšini. Isto sliko opažamo tudi v dandanašnjih časih.

Kri in gruda

Tudi naši sosede ne morejo v tem oziru biti brezskrbni, tudi zanje ostane neizpodbitna resnica, da je kmečko prebivalstvo živi vrecel krvi vsakega naroda. Če prebivalstvo prekomerno sil v mesta, je slabo za narod. Pred tem problemom stoji danes Nemčija in ga Nemci nazivljejo sovražnika št. 1. V srednjem veku je bilo v Nemčiji še 90% kmečkega prebivalstva, pred 70 leti 64%, a leta 1936. komaj še 21%. Pri tem je opazovati, da se ljudstvo seli iz poljedelskega vzhoda proti industrijskemu zapadu. Sezonski delavci, večinoma Slovani, stopajo na njihovo mesto. To bi lahko imelo za Nemčijo usodne posledice, če ne bi Nemci tega preprečevali z načrtnim ponemčevanjem priseljencev. Jasno sliko o tem je dala lanskeletna razstava v Lipskem, kjer se je po uradni statistiki ugotovilo, da se je v letih 1882—1933 izselilo 12 milijonov kmečkega prebivalstva v mesta. Od leta 1932. pa do 1939. pa nadaljnjih 584.000 ljudi, in to kljub vsem ugodnostim za kmetijstvo, ki so bile izdane. Ti ljudje niti niso kmečki delavci (kot pri nas), ampak kmečki sinovi in predvsem hčerke. Na deželi primanjkuje radi tega letno 800.000 delovnih moči. Zanimiva je bila na razstavi tudi slika o ženitvah, kjer se na deželi poleg desetih srečnih zakonskih parov kisa samec brez neveste, v mestu pa poleg

Tudi tukaj sem nujno potrebna!

Pri športu in pri igri, na zraku in na soncu, vedno je potrebno, da si krepite kožo z NIVEO! NIVEA zmanjšuje nevarnost sončnih opeklin in povzroča, da porjavite hitro in lepo. Ker vsebuje EUCERIT, koža popolnoma vraka NIVEO. Zato se ne prehladite zlahka tudi pri nagli vremenski ohladitvi.

220

istega števila srečnih parov dekle brez ženina. Zraven slik je bilo zapisano, da pride v mestih na 1000 moških 1092 žensk, na deželi pa na tisoč moških 902 ženski.

Vse to vpliva tudi na donosnost kmetijstva, kar se je prav tako videlo na omenjeni razstavi. Tako je število mlečnih krav padlo za 300.000 glav ali za 3%, proizvodnja masla pa za 30.000 ton ali za 5%.

Beg z dežele v mesta zmanjšuje obenem bitnost naroda, kajti mesta izumirajo, saj je prof. Burgdörfer izračunal, da bi štirimilijonski Berlin v petih generacijah štel samo 90 tisoč ljudi. Leta 1933. je bilo v Nemčiji na tisoč prebivalcev v mestih 11,2 rojstev, na deželi pa še vedno 18 rojstev. Beg z dežele znači torej tudi zmanjševanje rojstev (tudi na deželi), kar ima za posledico propast naroda. V mesta grede poleg vsega tega duševno najbolj zmorni ljudje in ti se izgubljajo, kajti meščan plačuje ugodnosti življenja z zatonom svojega rodu.

Dne 30. januarja 1933 je Hitler prišel na oblast. Takoj je pravilno ocenil, da upropaščanje kmetov upropašča državo. Postavil si je načelo, da posamezen posestnik ni neodvisen lastnik zemlje. Tako je nastal zakon o dednih kmetijah, kjer lahko postane dedni kmet le oni, ki dokaže svoje nemško poreklo do leta 1800. nazaj, kar vse meri na priseljence tuje narodnosti. Radi pomanjkanja delav-

stva na deželi se organizirajo meščani, ki pomagajo pri žetvi, snujejo se delayski oddelki za dekleta in je lani šlo na deželo delat 60 tisoč deklet. Vse to pa nima pravega uspeha, ker je kmetijsko čutečega življa v Nemčiji premalo in ga je vedno manj. Nemški kmetijski minister Darrey je pravilno rekel, »da bo brez kmetov narod izumrl« in iz tega spoznanja je nastal klic »Blut und Boden« — »kri in gruda«, ki pa ne najde pravega odziva.

In mi? ...

V Jugoslaviji je še vedno okrog 80% kmečkega življa, v Sloveniji pa okrog 60%. Ta kmečki življ je v svojem jedru zdrav in ga ne bodo še kmalu uničili. Gotovo je tudi Ivan Cankar motril bodočnost slovenskega naroda baš z vidika kmečkega stanu, kajti drugače bi ne bil mogel reči: »Močan si, o slovenski narod. Tisoč in pet sto let krvaviš, izkrjavel nisi. Narod mehužni bi dušo izdihnil — ti pa, tisočkrat ranjen komaj zmaješ z rameni... Trdna je moja vera, da napoči zarja tistega dne, ko naša kultura ne bo več krizantema siromaka, temveč bogastvo bogatega. Že slutim zarjo tistega dne.«

Z ozirom na naš kmečki stan lahko rečemo mirno z voditeljem Slovencev dr. Antonom Korošcem, da se pot našega naroda šele začne. Ne v zaton, temveč v življenje z vero v Boga in samega sebe.

Junak divjine

Ameriški roman

6

Ivanka je bila v sobi. Ko je Erik vstopil, ga je pogledala s svojimi velikimi, lepimi očmi, a se ni nasmehnila, kakor navadno, kadar jo je brat presenetil z nenadnim prihodom.

»Dobro jutro, Ivanka!« je veselo pozdravil Erik.

»Dobro jutro!« je odvrnila sestra. »Tako ti bom pripravila kavo! In svež kruh boš dobil. Včeraj sem ga spekla.«

»Izvrstno!« se je nasmehnil Erik. Stopil je k sestri, jo privil k sebi in poljubil na polno, rdeče lice.

Nato sta oba šla v kuhinjo. Erik je spoznal, da sestro nekaj muči in je to spravljal v zvezo z novicami, ki jih je izvedela iz Brienove gostilne. Ker je sumil, da ji je tisti obiskovalec, o katerem je bil govoril pastir, dogodek drugače naslikal, kakor se je bil odigral, je hotel vedeti, kaj je prav za prav o njem vedela. Tipaje je vprašal:

»Kaj je novega?«

Ivanka, ki je že stala pri ognjišču, je skomignila in odgovorila:

»Tu nič. In kaj si ti doživel?«

»Tatove sem zasledoval. Ali nisi vedela tega?«

»O, pač! Taka stvar ne ostane tajna. In tudi to ne, da si svoje tovariše pustil in se sam vrnil. In še več govorijo...«

»Kaj?« je radovedno vprašal brat.

»Da so Sam in tovariši našli črede in se že vračajo z njimi, tatov pa niso videli in pravijo, da...«

Utihnila je, kakor da bi hotela razmišljati o tem, ali naj govori dalje.

»Kaj pravijo?« je nestrpno vprašal Erik.

»Kar pravijo, je taka podlost, da je škoda o njej govoriti. Ljudje so pač zlobni in obrekujejo. Pustiva to!«

»Ne! Povej, kaj si slišala!« je silil vanjo mladenič.

»Sam je bil tu!« je nadaljevala Ivanka. »S teboj je hotel govoriti. Ker te ni našel, je meni povedal, kar je slišal... Nihče ne ve, kdo je začel te čenče. Toda kako si mogel biti tako nepreviden — in ravno zaradi Anite Orloga!«

Zaskrbljeno je pogledala brata. Erik je sedel za veliko mizo in mirno odvrnil:

»Ivanka, od tega ne bom bolj pameten. Govori jasneje!«

Sestra je nadaljevala:

»Taki, ki jih nihče ne pozna in imenuje, trdijo, da trobiš v isti rog s tatovi. Za to mnenje govori dejstvo, da si ti takoj izsledil lopove in ko so drugi dospeli tja, o tatovih ni bilo ne duha ne sluha, ti pa si že bil na potu proti domu.«

Vojne. Od leta 500 po Kr. r. do danes je bilo na vsem svetu 905 velikih vojn. Francija je bila udeležena v 185, Anglija v 176, Rusija v 151 in blagopokojna Avstrija v 131 vojnah. Pa so še ljudje, ki pravijo, da je človek v svojem bistvu miroljuben.

Resnicoljubnost vojnih poročevalcev v burski vojni. Med bursko vojno v Južni Afriki ob koncu preteklega stoletja, ko se je mali, a svobodoljubni burski narod uprl angleški nadoblasti in je veliki angleški imperij potreboval precej časa, da jih je ukrotil, je nek pozoren čitatelj nekega angleškega časopisa sešteval številke o burskih izgubah po poročilih frontnih dopisnikov. Možakar je spočetka slepo verjel tiskarskemu črnilu, ko pa je

Dve hudi nesreči pri nakladanju drv. Na postaji v Dravogradu so nakladali Komaverjevi delavci les v vagon. Ko so natikali v vagon ob strani varovalne stebre, je privozila v smeri z Otiškega vrha lokomotiva, ki je zaradi napačno prilepljene kretnice zadela v vagone na prvem tiru. Delavcu Pozniču je kolesje odrezalo desno roko pri ramenu. Tudi oko se mu je izlilo. Drugemu delavcu Kolarju pa je zmečkalo desnico. — Nekemu hlapcu v Dravogradu sta se splašila konja, ker je pustila zavora. Hlapec je hotel pred konja, pa ga je po inoma zmečkala teža na voz naloženega lesa.

Pri pogledu na mrtvega ga zadela kap. V Studencih pri Mariboru je na gostilniškem vrtu gostilničarja Ivana Klanečka pri mizi umrl 60 letni občinski sluga Ljudevit Majhenič. O smrti so obvestili orožniki studenške gasilce, da bi prepeljali mrtvega v mrtvašnico. Med njimi je bil tudi 49 letni posestnik in uslužbenec v železniških delavnicah Gustav Pezdicek. Ko se je približal imenovani mrtvem Majheniču, je omahnil na tla in obležal mrtev, zadet od kapi. Majhenič zapušča ženo z dvema otrokoma, Pezdicek pa samo ženo.

Sunek skozi vrata povzročil smrt. Ob Dravi pod Koroško cesto v Mariboru se je zgodil v noči izreden slučaj nenadne smrti. V neki tamkajšnji gostilni se je zadrževal 40 letni skladiščnik Mestnih podjetij Rudolf Mikša. Med pivci je prišlo do prepira in dejanskega spopada. Kakor pripovedujejo očividci, je nekdo sunil Mikšo skozi vrata iz gostilne. Mož je tako nesrečno padel, da je obležal mrtev. Komisija je ugotovila, da ga je zadela kap.

Pri padcu si nevarno poškodoval hrbtenico. Na Meljskem hribu pri Mariboru je padel 76 letni preužitkar Anton Černek tako nesrečno, da si je poškodoval hrbtenico in so ga spravili v mariborsko bolnišnico v zelo resnem stanju.

Kolesar povozil osemletno deklico. V Zgoranjem Radvanju pri Mariboru je povozil neki kolesar osemletno delavčev hčerko Frančiško Bedračevu. Otrok je obležal nezavesten na cesti in so ga spravili v mariborsko bolnišnico s hudimi poškodbami po vsem telesu.

Prometna nesreča v Slovenjem Gradcu. V soboto opoldne se je zgodila huda nesreča pri postajališču v Slovenjem Gradcu. V mestu se je vršil sejem in je bil zelo živahen promet. 20 letni Razgoršek Franc, p. d. Kosov iz Sv. Jederti, se je pripeljal s kolesom iz mesta proti Trobljam. V smeri iz Dravograda se je pripeljala nadomestna lokomotiva. Fant ni slišal brlizza in je zašel s kolesom na tračnice prav v trenutku, ko je pribrezala lokomotiva na križišče, ki ga je z močnim sunkom vrgla preko tira in ker je z roko zamahnil pri za-

Vse za šolo

knjige in potrebščine v

Tiskarni sv. Cirila

v Mariboru:

Koroška cesta 5,
Aleksandrova cesta 6,
Kralja Petra trg 6.

v Ptuj:

Slovenski trg 7.

Boste zadovoljni!

letu na tračnico, mu jo je odtrgalo v komolecu ter jo zmečkalo. Dobil je hude notranje in zunanje poškodbe. Takoj so ga prepeljali v slovenjgraško bolnišnico, kjer so mu odrezali desno roko. Kolo ponesrečenca pa je vlekel stroj še kakih 300 m naprej po progi. Domači so bili vsi iz sebe radi nesreče. Istočasno je v njihovi domači hiši umrl stari zasebnik Jehart, tako da je bila zmeda še večja. Zdravniki upajo, da bodo fanta ohranili pri življenju.

Padel s kozolca in se ubil. 48 letni posestnik Rogelj se je podal pri Sv. Pankraciju pri Grižah na kozolec, s katerega je padel 5 m globoko in je obležal mrtev.

Redek primer nenadne smrti. V Studencih pri Veliki Pirešici v okolici Žalca se je zgodil redki primer nenadne smrti. Frančiško Razdevšek, 63 letno posestnik, so našli mrtvo pod 2 m dolgim koritom na svinjaku. Rajna je rekla svojemu možu, da gre nabirat gobe.

Ko se pa na večer ni vrnila, jo je šel iskat najprej v gozd in nato je šele doma vse pregledal ter jo našel mrtvo. Komisija je ugotovila, da je hotela gospodinja na svinjak, zgrudila se je radi srčne kapi ter padla v korito in tam umrla.

Pri košnji sena ubit od elektrike. V trboveljskem rudniku je bil zaposlen 23 letni mladenič Kovač Karel. Kadar mu je čas dopuščal, je šel v Knezdol, navadno h kmetu Zakonjšku. Ker je omenjeni na orožnih vajah, je po vsakem šihu hodil k Zakonjšku na delo in tako se je napotil pod Sv. planino seno kositi. Pri košnji je zadel z nogo ob pretrgano žico glavnega voda. Žica se mu je ovila okrog noge, svet je bil vlažen in tok je imel še večjo moč. Po kriku mu priskoči na pomoč mati, katero je pa tok vrgel v stran. Takoj so telefonirali, naj se tok izključi in šele potem so mogli Kovača rešiti. Toda bil je že mrtev in mu umetno dihanje ni moglo povrniti življenja. Pokojni Kovač je rad ustregel vsakemu in ga bodo ljudje zelo pogrešali.

Smrtna žrtev neprevidnega ravnanja z orožjem. V Brezovici pri Mirni na Dolenjskem je iztaknil 18 letni kleparski vajenec Stanko Grčar nekje staro puško. Z orožjem se je odpravil v gozd in ravnal tako nerodno z njim, da se je sprožilo in je zadel naboj iz starega železa in žebeljev neprevidneža v glavo. Ko so ga našli vsega v krvi, je še kazal znake življenja in so ga koj prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo pri Novem mestu, kjer so zdravniki ugotovili, da zanj ni rešitve.

11 letni deček poškodovan od avtomobila. V št. Petru pri Novem mestu se je na cesti lasal s svojim tovarišem 11 letni Alojzij Segula. Medtem je po cesti privozil avto novomeškega trgovca Ogorevca, ki je v lasanje zatopljenemu dečku zdrobil desno nogo nad kolonom ter ga nekoliko ranil tudi na glavi in rokah. Dečka so prepeljali v bolnišnico.

Žrtev prometa. Franc Kokalj, 40 letni tehnični delavec 3. terenske sekcije v Ljubljani in doma iz Velike vasi, se je odpravil iz št. Vida peš po novi betonski cesti proti Medvodam. Po cesti je pridrvel tovorni avto, ki je zbil Kokalja v jarek ob cesti, kjer je ležal nekaj ur v nezavesti. Zgolj po srečnem naključju so ga našli neki ljudje, nakar je bil Kokalj prepeljan v ljubljansko bolnišnico. Pri padcu se mu je strahovito poškodoval obraz, lica so popolnoma zmečkana in je prava sreča, da ni dobil Kokalj še hujših, smrtno nevarnih poškodb.

Dva smrtno ponesrečila z avtomobilom. Iz Samobora sta se peljala v avtomobilu čez Rud na Plješivici lesni manipulant Julij Pezdirc iz Črnomlja in Nada Cerar iz Cvetkoviča. Ko je

rija. Popovič je bil vdovec, Marija mu je pri sedmih otrokih pomagala pri delu in nadomeščala mater. Nenadoma je pa zbolela in umrla za pljučnico. Vsa vas je sočustvovala z nesrečnim Popovičem. Na dan pogreba se je zbralo v hiši vse polno ljudi. Vsak je hotel še enkrat pokropiti ljubeznivo pokojnico, ki so jo vsi radi imeli. Ko je pa bilo v sobi 70 ljudi, odraslih in otrok, so se trami nenkrat vdali. Bela krsta z rajnico, sveče, venci, vsa mrliška oprema in vseh 70 ljudi je zgrmelo v klet. Prihiteli so sosedje, spravili krsto na dan, več hudo poškodovanih ljudi so pa prepeljali v bolnišnico v Puč. Pogreb je bil nenavadno žalostna silka, ki je napravila na vse prisotne globok vtis.

Nato je stopil k Eriku in je roke položil na njegove rame. Prodirno ga je pogledal in naravnost vprašal:

»Erik, je bil tudi Orloga med tatovi?«

Mladeniča županovo vprašanje ni presenetilo. Mirno je odvrnil:

»Da, med njimi je bil. In zdi se mi, da je celo on vodja. Toda nima smisla, da bi ga ti klical na odgovor, ker med vaščani dobi najmanj deset ljudi, ki bodo zanj prisegli...«

»To je res. Sicer pa ga trenutno niti ne morem prijeti, ker je danes zjutraj z Anito vred nenadoma zapustil Zlato jamo. Zdi se mi, da ima velik strah pred teboj in Zlata jama ti mora biti hvaležna, ker si jo rešil tega lopova.«

»Lopov je najbrž spoznal, da tu ne bo več mogel krasti živine, Anita pa je uvidela, da ne bo mogla voditi moških za nos.«

»Erik, prav si storil, da me nisi sinoči uradno obvestil. Lopovi bi nam bili pošteno zagodli. Nihče ne ve, kdo je z njimi. Tvoj nastop jih je gotovo preplašil in upam, da bo tatvin konec.«

»Mora biti konec!« je odločno odvrnil Erik. »Orloge in njegove tolpe smo rešeni. Toda še enega lopova imamo: Rogerja.«

Župan se je hudomušno nasmehnil.

»Dober nauk si mu dal pri Brienu. Toda Anita ni bila vredna tega, saj sam praviš...«

Utihnili je, ker so se Erikove oči tako zlovešče zabliskale, da mu je zmanjkalo besed.

»Tomaž,« je resno spregovoril mladenič, »sive lasje že imaš in vendar govoriš take neumnosti! Roger je navaden živinski tat kot drugi.«

Župan ga je preplašeno pogledal in odkimal.

»Erik, tega ne morem verjeti! Sodnik Goos je njegov osebni prijatelj in meni bi najbrž trda predla, če bi ga ujel in peljal pred njega.«

»Sodnik Goos je naiven kot otrok!« je smehljalje odgovoril Erik. »Po mojem mnenju je ta Roger dosti hujši lopov ko Orloga. On zalaga tolpo z denarjem in tajno vse vodi. Dokazov nimam, a čut mi neovrgljivo to pravi.«

»Če nimaš dokazov...« je pripomnil župan.

»Vem, vem,« ga je smehljalje prekinil mladenič. »Moje pričevanje ne bi mnogo koristilo. Roger bi našel najmanj petdeset prič, ki bi izpovedale, da sploh ni bil v Sončni dolini. Roger je največji lopov, kar sem jih v življenju videl, pa bo tudi dobil temu primerno plačilo. Zdaj ga še pustim, toda ko se bova spet srečala, bo šlo za življenje in smrt.«

Za hip je utihnili, potem pa zamolklo nadaljeval:

»Samo nečesa se bojim!«

»Česa?«

